

Oponentský posudek bakalářské práce Anny Zvelebilové Vliv náklonosti k subkultuře na posuzování atraktivity jejích členů

Tématem předložené práce je partnerská atraktivita s tím, že se soustředí na charakteristiky odkazující na přízeň k určité sociální skupině, zde konkrétně subkultuře. Výzkum atraktivity patří v současných behaviorálních vědách k vysoce dynamicky se rozvíjejícím oborům, nicméně většina prací se soustředí na fyzické charakteristiky a zcela opomíjí kulturně konstruované aspekty vzhledu (jako jsou např. kosmetické úpravy či oděv). Právě ty však mohou být skvělým modelem pro hlubší porozumění procesům biologické a kulturní koevoluce. V tomto ohledu je téma práce vysoce inovativní, ale zároveň vyžaduje od studenta znalosti z několika antropologických odvětví.

Práce je tradičně členěna na teoretickou a empirickou část. V první části se autorka zabývá teoriemi subkultur a dále pak výzkumem atraktivity, a to převážně z pohledu evoluční psychologie. Práce vychází z několika monografií a učebnic a až na výjimky zcela ignoruje rozsáhlou primární literaturu. Zásadně se zde rozchází seznam literatury a některé primární zdroje uváděné v textu, což dělá silný dojem, že autorka s primárními zdroji v podstatě nepracovala. Kvůli absenci přehledu v odborné literatuře se text omezuje na povrchní obecné poznatky a nesnaží se o jakoukoliv hlubší analýzu či kritický pohled. Navíc mi zcela chybí propojení dvou probíraných oblastí (tj. výzkum subkultur a atraktivity) a teoretické zakotvení projektu.

V empirické části práce pak autorka testuje efekt oděvu odkazujícího k několika vybraným subkulturám na hodnocení atraktivity. Tato hodnocení byla získána od jedinců, u nichž se předpokládala přízeň k modelovým subkulturám. Autorka se neomezila pouze na kvantitativní přístup, ale provedla i strukturované rozhovory s částí respondentů. Výsledky studie přinesly celou řadu zajímavých a částečně i neočekávaných zjištění (např. hodnocení mužů bylo „subkulturálním oděvem“ obecně ovlivněno více než hodnocení žen) a zajisté metodicky poslouží dalším badatelům v této oblasti. Ze způsobu zpracování získaných dat si však nejsem jist, zda autorka provedeným analýzám porozuměla nebo zda pracovala metodou „Jáchyme, hoď ho do stroje“, resp. jak moc jsou analýzy dílem školitelky. V analýzách totiž není uvedeno, zda efekt testovaných faktorů byl signifikantní a jsou prezentována pouze jednotlivá porovnání pomocí post-hoc testů. Také u hodnocení dotazníku se autorka spokojila s porovnáním skóre u každé položky zvlášť bez snahy vyhodnotit validitu dotazníku celkově a vytvoření revidované verze, což bylo dle mého soudu jedním z cílů práce. V absenci pochopení metodologie vědecké práce mě utvrzují i další výroky, např. o tom, že reliabilita může být ověřena pomocí opakovaného měření (to je bezpochyby pravda, ale v práci takový postup použit nebyl), formulace nulových hypotéz apod. Vzhledem k chybějící orientaci v odborné literatuře pak diskuze získaných výsledků působí povrchně, bez jakékoliv snahy o kontextualizaci vlastních zjištění či jejich vztahu k teoretickým konceptům (např. v úvodu zmíněná teorie homogamie).

Po formální stránce je práce spíše odbytá. V metodice se některé pasáže opakují, počty participantů se neshodují (např. str. 24) a stylisticky na mnoha místech neodpovídá odbornému textu (např. „takže mezi explorační této oblasti pomocí našeho výzkumu je jedním z cílů tohoto výzkumu“, str. 16; „dospěli jsme k dohadu“ str 37).

Celkově oceňuji autorčino úsilí při sběru dat v zajímavé a - jak autorka oprávněně zdůrazňuje - z větší míry opomíjené oblasti. Nicméně autorka podle mě neprokázala schopnost kritické práce s odbornou literaturou a orientace ve vytyčené oblasti, což považuji za jeden z hlavních úkolů bakalářské práce a navrhuji proto práci v její současné podobě hodnotit jako nedostatečnou.